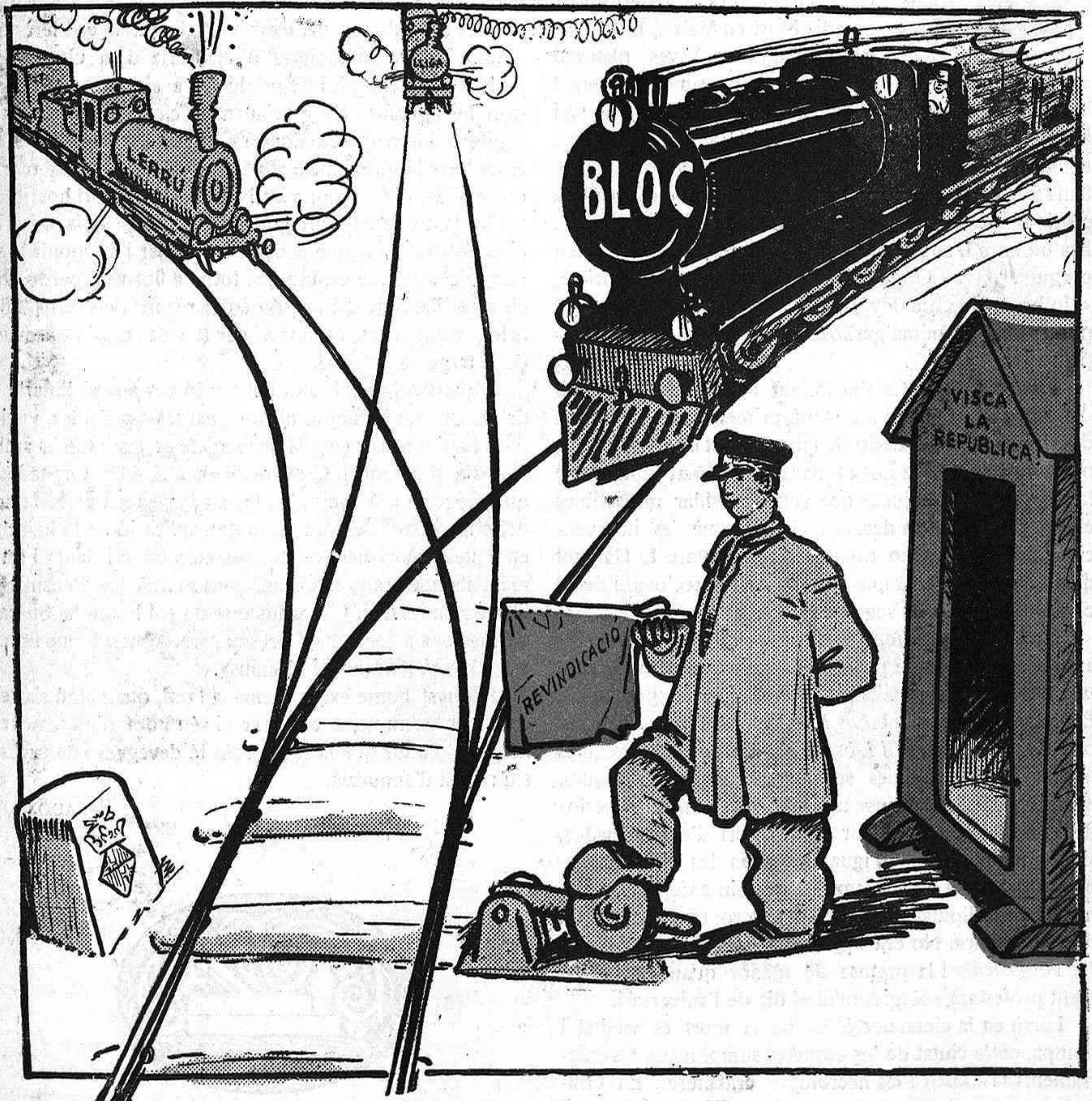

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1945 ————— Any XXXVIII
BARCELONA 7 D'ABRIL DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

VIA LLIURE!

El guarda-agulles.—Deixèm passar an aquests del
"Bloc", que són els que porten més pressa.

La doble mort

ENSÀREM en un encès plany de tota Catalunya, entorn del cadavre fantasmal d'en Granados. Se'ns feria en l'ànima i l'ànima confiàvem se redressaria contra la tragedia inesperada. Mort en Malats, mort l'Albéniz, emigrat en Vives, platicant amb les seves indecisions en Pahissa, injustament postergat en Morera, quin music podíem oferir a la rivalitat agena i a les nostres propies esperances? En Granados, en la seva triple condició de mestre, de concertista i de compositor, tenia per a nosaltres, frisosos d'apostolats i d'eficacies, la gloria d'unes abnegacions evangèliques i d'un art excels. Era un nom d'airoso vanagloria. Qui teniu?—ens podien preguntar.—En Granados—respondríem.— I afegiríem: «Un home de Catalunya, amb tanta força, que ha pogut posar ritme a l'ànima garbosa i amorosa de la vella Espanya.»

I Barcelona, i Catalunya, no han tingut la dignitat del respecte. Quan l'incertitud primera, semblava que desitjàvem la continuació de l'inseguretat de la catàstrofe, per a no remoure la nostra mandra de benavinguts amb la vida, mandra de jueus que veuen desfilar impassibles el dolor i l'injustícia davant d'ells, perquè les intervencions dramàtiques no donen gaire rendiment. Damunt d'en Granados queia una doble mort. Barcelona li dedicava uns funerals de segona.

En *La Vanguardia*, un article i una excusa: «No és aquest el moment de protestar». I aquesta excusa, com una tornada, la repeteix gaire bé tota la premsa de Barcelona. Unicament *Las Noticias* i *El Diluvio* han publicat sa protesta, i *El Liberal* insisteix en unes exequies irades. Les necrologies se van succeint anecdòtiques, necrològiques, mes sense una emoció. Els nostres periodistes no han posat el cor en la mort d'en Granados, sinó la memoria. Igual, igual que si en les aigües tenebroses del canal de la Manxa, haguessin enfonsat els alemanys a un diputat provincial o a un conegut comerciant d'aquesta plaça. No era aquest el moment de protestar... *La Vanguardia* i la premsa de menor quantia, segurament protestarà enèrgicament el dia de l'aniversari.

I això en la ciutat necròfila, on la mort és vanitat i pompa, en la ciutat de les esqueles sumptuoses, els enterraments fastuosos i les necrologies cridaneres. En Granados, no haurà tingut esqueja, ni sepeï, ni funerals, ni números extraordinaris, aquí on quan naufraga un re-

dactor honorari se li dedica un número especial del seu diari, i per la mort del fill del propietari d'un quotidià, apareix aquest endolat tot un septenari, i per l'home de partit difunt, criden inconsolables les ploraneres de les redaccions, dies i dies. Per una vegada, ens treiem el mort de sobre. Tal volta els amics d'en Granados no han sapigut aplicar als nostres diaris un procediment infalible per a tornar-los sentimentals. Una esqueja a mitja plana, hauria fet plorar i protestar les nostres plumes amb una emoció perfectament entranyable.

A un home li ha cabut l'honor d'ofendre la mort d'en Granados, aprofitant el seu cadavre per a accentuar el seu tolstoisme de germanòfil «snob». Aquest home firma en les planes de *La Veu*, «Xenius». «Ell—escriu—de més enllà de la vida, us privarà d'alçar el crit ferèstec d'odi.» I copia un paragraf d'una carta d'en Granados, parlant de tolerancia i de perdó entre els esperits superiors bel·ligerants. Desgraciadament cínic.

Però interroguí a l'ombra d'en Granados, lívida i embotornida, preguntí-li si perdona als que li han ofert, després del dia de gloria de New-York, la mort horrible, i si ho fa, torneu-li a preguntart si ambé posaria misericordia damunt els que llençaren a la mar i a l'agonia innarrable a la seva esposa, i si torna a florir el perdó en els seus llavis grocs; insistiu en el record dels seus fills orfes, enguniosos, caminant per la vida amb l'obsessió de la tragedia paternal.

Aquest original filosof del perdó per als victimaris i de l'oblit—no ha pogut ni nomenar-les—per a les víctimes, ha tingut la pensada *degoutante* de testimoniar amb la carta d'un mort. Que apel·li als fills d'en Granados, que preguntí a la sang d'en Granados, si ens privaria no del crit ferèstec de l'odi, sinó de l'aplicació de la justicia en aquest trencament de normes eternes, cristianes i immanents que realitzen els assassins germànics. Pensin els fills, els amics d'en Granados que un sol home ha buscat atenuacions a l'assassinat del seu pare. Aquest home firma a *La Veu de Catalunya* «Xenius».

I aquest home exalta, demana l'odi, quan algú s'atreveix, per exemple, a esborrar el seu nom d'un discurs floralisc o a dir que la seva prosa té devegades un excessiu regust d'annunzià.

PARADOX

SERVEI D'ALTA CAMBRA

El llimpia botes ds don Lacandro.

La "Ganiveteria"

Res ens plau tant com veure els rètols de les botigues escrits en català. Ja és sapigut de tothom que nosaltres, además de republicans, som i serem gent catalana, com el cavaller de la Llegió d'Honor don Angel Guimerá.

Molt bé; però, tant com ens agrada que hi hagi lletreros en català, ens desplaui que aquests lletreros siguin mal escrits.

Això no ho diem per res. Ho diem perquè l'amo d'una botiga on vénen navages d'afeitar, màquines d'afeitar, trempa-plomes, ganivets de la marca de l'am, de carnicer, de curtidor, etc., etc., ha comprat una vela nova i a sobre hi ha fet pintar «Ganiveteria».

Home!, no. Ja està bé empescar-se mots quan fan falta; però, havent-n'hi de tant bonics com n'hi han, no.

Es «Dagueria». Veiam, senyor Roca, si canvia el lletrero. Miri que tenim el pèl molt dur i, si no ho fa, no li comprem més fulles per la *Gillette*.

Del Jardí dels humoristes

A LA GUERRA, COM A LA GUERRA!

(PETITA COMEDIA PARISENCA)

ACTE PRIMER

Un diumenge al matí. La Senyora és a la cuina que està preparant l'esmorzar. El Senyor es presenta quasi despullat. Porta solament una samarreta curta, curta, que no li arriba a tapar cap vergonya.

La Senyora (indignada).—I ara!... Que t'has tornat boig?... De on surts així?...

El Senyor.—Encara tens barra de preguntar-m'hol!... Vinc de l'armari; volia mudar-me com cada diumenge, i no he trobat res. ¿On són, pregunto jo, les meves camises, els meus mitjons, els meus calçotets?... Eh?... Què n'has fet de la meva roba?...

La Senyora.—Ahl... ja hi caic!

El Senyor.—Què vols dir, ja hi caic?...

*La Senyora.—Fill meu, a la guerra, com a la guerra! Ja t'ho diré, no't sulfuris. Has de sapiguer que soc padrina d'un *pelut*, un pobre soldat que és a les trinxeres... Se moren de fret, pobrets!... Ja te'n faràs càrrec!*

El Senyor (esverat).—Bé!... i li envies la meva roba?

La Senyora.—Es clar que sí, home!... No havem d'ésser tan egoistes, en aquest món..."

El Senyor.—Bravíssim!... Es dir que, per què el teu fillol vagi calent, jo ara em veig obligat a anar despullat tot el dia?... Què haig de fer ara, doncs?...

La Senyora.—Paciential... Entorna-te'n al llit, fins que vingui la planxadora, que't portarà una mudada, si no se'n descuida.

El Senyor.—Permet-me que't digui que això és un abús i que de mi ningú se'n burla.

La Senyora.—Però, home de Déu, no siguis aixís, s'ha de tenir compassió dels infeliços soldats. ¿Què diries tu, si fossis a les trinxeres?...

(El Senyor, malhumorat, se'n entorna al llit.)

ACTE SEGON

El diumenge següent. El Senyor, mig agegut al sofà, llegint el diari. La Senyora es presenta, tota desgrenyada, en camisa de dormir.

El Senyor (indignat).—I ara!... Que t'has tornat ximple?... D'on surts així?

La Senyora.—Encara tens barra de preguntar-m'hol!... Vinc de la calaixera; volia mudar-me i no he trobat res. ¿On són, pregunto jo, els meus enagos, les meves mit-

RATES DE SAGRISTIA

—Què diu que és tan liberalot aquest rediable de Layret?

—Que si ho és!... Al costat d'ell, en Lerroux, és confitura de cabell d'àngel.

ges de seda, les meves lliga-cames, el meu «cubre-corsé», les meves camises de fantasia?... Eh?... Què n'has fet de la meva roba?...

El Senyor.—Ahl... ja hi caic!

La Senyora.—Què vols dir, ja hi caic?...

El Senyor.—L'he enviada a una coneguda meva que està al servei d'una ambulancia de la «Creu Roja».

La Senyora.—Miserable!...

El Senyor.—Es clar que sí, dona!... No havem d'ésser tan egoistes en aquest món.

La Senyora.—Desvergonyit!... Deixar-me només amb la camisa que portol!...

El Senyor.—Filla meva, a la guerra, com a la guerra! S'ha de tenir compassió dels que sofreixen. Què diries tu, si fossis al front a cuidar ferits?

J. BONOT

Les apariencies

(DIÀLEG DE CARRERÓ)

—No's mostri tant reservada, bella modisteta; moderi el caminar i prodigui més les seves mirades, que, amb tot i ésser d'enfado, jo les trobo molt sabroses. No sigui tant vergonyosa; no colori aquestes galtes amb el rubor que li causa el veure's molestada per mi; allunyi tot temor, perquè els meus intents són bons i nobles per demés, són intents que'l séu encís ha plantat i momentàniament arrelat en el meu cor, de manera que vostè no pot fer cap mala suposició respecte a ells, i amb aquestes paraules, que'n podríem dir de presentació, començaré a parlar-li de lo que dintre meu sento, de l'efecte que va produir-me la primera vegada de veure-la, de l'atractiu irresistible que vers vostè m'empeny a totes hores, dels somnis que tinc quan dormo...

—Jem!... jem!...

—Ai, perdoni si'm faig pesat, però davant séu perdo l'oremus.

—(I jo la paciència).

—No's disgusti. Vostè és encara joveneta, candorosa, tota plena d'ignocència i, està clar, se troba sobtada davant d'un home, per moltes seguretats que li donguin. Jo no ho estranyo, perquè ja'm faig càrreg que vostè no's deu haver mogut mai de les faldilles de la seva mamà i per lo tant li falta la costum del tracte entre la gent. Aquesta condició la fa a vostè molt més agradable als meus ulls, ja que considero que és una hermosa flor que acaba d'esclatar i es conserva encara pura, en plena ignorancia de les tristeses d'aquesta vida, en l'època la més feliç de totes.

—S'explica com un llibre obert. Però, què preté?

—Posar en aqueixos peus tant bufons el meu cor, les meves il·lusions. Oferir-li la meva vida sencera. I, a can-

vi de tot això, li demano una mica d'estimació, una mica de carinyo i una altra mica de fidelitat.

—De mica en mica, s'omple la pica...

—No demano res impossible, doncs, tant sols vull ésser correspost en l'amor que jo li porto. Sóc jove; sóc solter, lliure, independent... Viurem junts i la felicitat no s'allunyarà mai del nostre niu. Digui, parli, demani, i el més petit desig séu serà satisfet desseguida.

—Ho diu de debò això?

—Faci la prova; demani'm lo que vulgui, que aquí estic per a servir-la.

—Quants anys té ara vostè?

—Divuit, complerts.

—Es ric?

—Treballo.

—Doncs, retiri's i torni quan sigui més madur, que a mi m'agraden vells i amb quartos.

ARISTARCHUS

Esguerrats, al Pi

Sempre havíem dit: esguerrats, a Sans. Però, segons puc judicar per lo que veig cada dia al traslladar-me de la plaça de Santa Agna a les Rambles, s'ha de canviar la cosa, i s'ha de dir: esguerrats al Pi, a l'Esglesia de Santa Maria del Pi.

Lo curiós és que no són pas d'aquells orbs, coixos o mancos que demanen caritat o vénen *Goigs*, no. Els esguerrats que freqüenten la dita parroquia, són de l'aristocràcia. No demanen res a ningú i fins creiem que, àdhuc, deuen donar quelcom.

La major part d'ells són dones. Per ma fè que, en lo referent a temptacions, no patiràn gaire els virtuosos sacerdots del Pi. Perquè si els esguerrats mascles ho són de les cames o dels braços, elles ho són además de la cara, i cap d'elles faria un mal paper apeguda sota d'un Sant Miquel amb l'espasa enlaire.

Hi ha una devota que té mitja cara blanca i l'altra morada. Sembla un d'aquells gelats que'n diuen arlequins. Per a juntar aquells dos continents, gasta un bigotí que per a ells el voldrien el meu germà petit i un cosí que amb ell fa les primeres volades.

Una altra porta un pegat al nas que sembla talment que se l'hagi posat per fer riure al capellà quan se giri per dir: *Dominus vobiscum*.

Tot podria ésser, perquè les dones són el diable, i el dimoni totes se les pensa.

BLS NBNS DEL DIA

—Vul anar amb el papa!... vul anar amb el papa!...

—Jo, quan era criatura, no vaig anar mai al col·legi, però ara cada vegada que hi han eleccions els segueixo tots.

Una tercera em té profundament preocupat. Estic completament cert de que, tot lo més, té una cama; no porta crosses i camina, si caminar pot dir-se d'aquella manera d'avançar. Sembla una baldufa ubriaga, que no més dóna mitges voltes. Fa així:

I endavant. Vos juro que és una cosa curiosa; ademés porta un pegat negre al clatell, que, amb la seva especial manera de caminar, ara el veus, ara no'l veus.

D'homes, n'hi va un que fa ganyotes amb la cara i amb les mans sense parar un segon. Un orb que no sé què hi veu a missa. Un coix que no pot agenollar-se, i un manco que no pot picar-se el pit.

Res, que an aquell temple la devoció no és possible per culpa dels esguerrats, però com a curiosos ho és. Esguerrats, al Pil!

Excuses de mal pagador

Tenim un amic que no s'amaga mai de dir que els set pecats capitals haurien d'ésser vuit; que n'hi manca un, a la llista, que és aquest: pagar al sastre. Segons ell, de tots els *anglesos*, el sastre és el que té més espera. Pagar-li el compte puntualment és una aberració, un fet insòlit i abominable, quelcom contra natura.

I tal com ho pensa ho executa el nostre amic. Ell se fa fer dos trajos cada temporada, gènere del millor, de Manchester o de Terrassa, però del millor. Això sí; no li vagin amb presses a l'hora de pagar. El sastre rail... I el sastre, per por de perdre el «bon» parroquià, li va fent roba i segueix fiant-li.

Ara mateix el nostre amic fa la friolera de sis mesos que deu tres *cortes* al seu «tailor». Ja'ls cobrarà, aquest, un dia o altre, però amb engunies i engunies i passos i més passos.

Per cert que, tip de anar a casa del client sense resultat satisfactori, ara el sastre s'ha empipat i es proposa seguir un altre sistema, un procediment que no sabem si, al últim, ne sortirà.

Ara, el sastre, res d'enviar el cobrador, sinó que ell mateix en persona empaita al mal pagador a tot arreu no deixant-lo a sol ni aombra. Al domicili particular ja no hi và, perquè és inútil, a l'oficina on treballa tampoc, per la mateixa raó. Ara's dedica a bescantar-lo davant de la gent, en les tertulies d'amics on sol acudir el nostre amic.

L'altre dia, en plena *soirée* de una família aristocràtica, on se trobava el *frescalis* voltat de una vintena de amics i amigues, va presentar-se el terrible sastre i li allargà la factura.

VANITAT

—Me sembla que perdrà, el papà, aquesta vegada.

—Pot-ser sí, però això de veure's retratat pels diaris ningú li quita.

El nostre amic, sense inmutar-se:
 —Té raó, home,... vé bé... ¿quant li dec?
 —Quatrecentes vuitanta pessetes.
 —No més?... Sí que és poc!... Me pensava que pujaria molt més.
 —Doncs, miri, s'ha equivocat. Són quatre centes vuitanta.
 —Bé, home, bé!... Caram, caram!... Suposo que aquí ara no tindrà el canvi per un bitllet de mil?...
 —Sí, si senyor, precisament el porto, el canvi.
 —Ah, sí? vegi si és casual!...
 —Sóc home previsor, jo.
 —Doncs... *bueno*... Quan jo tingui el bitllet de mil... ja me'l canviarà.
 Inútil dir que un sastre menos pacient s'hauria cobrat el compte a bofetades.

Les Feres

Déu, al crear el món, feia les coses unes amb la mà dreta i les altres amb l'esquerra. De la dreta ne sortiren els àngels, que encara en són de l'esquerra els que li feren pam i pipa i li digueren: *non serviam*.

De la dreta ne sortiren els bèn, que's deixen degollar; els bous, que arroceguen l'arada; les gallines, que ponen per a l'aliment dels altres; els lluços de l'art i del Cantàbric; els caragols i les ostres.

De l'esquerra ne sortiren els lleons, els tigres, els llops, els tiburons, les panteres i els eriços de la mar.

Ni a homes, ni a micos, no els va fer Déu. Qui digui lo contrari, diu mentida. Els micos, no ens interessen. Els homes sí. Pot-ser lo que anem a comunicar-vos us molestarà; però, els homes, som fills de bestia. Encara més: hi han homes que són fills de vegetal. Sembla mentida, però no ho és. Què ha d'ésser si nosaltres mateixos ho regoneixem a cada pas?

Es un burro, és un lleó, és una hiena, és un carbaça, és un pastanaga, un gallina, un bè, un lloro, un gat, un porc, etc. etc.

Qui no qualifica així als séus semblants a tota hora?

Qui no s'ha qualificat a sí mateix, fent-se justícia d'aquesta manera: «Que bestia sóc!».

I és veritat.

Perfectament. Doncs, els homes, uns

són fills de les besties de la dreta, i altres, de les besties de l'esquerra.

De les besties de la dreta, en surten els electors de la dreta. De les besties de l'esquerra, en surten els electors i elegits de l'esquerra. Els elegits de la dreta, acostumen a sortir del mateix lloc d'on ixen els mals candidats de l'esquerra.

I és que la cosa va així: Les feres tenen les llurs virtuts i els llurs vicis. El lleó és noble; el llop, brau; l'eriçó, inespugnable. En canvi, la hiena és crudel; la guilla, falsa; la serp, traidora.

Els bons candidats de l'esquerra venen de les feres virtuoses, que diguéssim; els de les dretes i els mals candidats de l'esquerra, de les males feres acoblades amb els animals manços.

Així, escolteu, sense volguer ofendre a ningú:

En Millán, és un burro.

L'Iglesias, és una garça.

En Giner, és un megateri.

En Corominas, és un ós domesticat i amb anella al morro.

En Lerroux, un lloro que menja molt.

En Rusiñol, ja ho diu el nom, sinó que és femella i no canta; el mascle el tenim a casa.

El Marqués de Camps, una formiga.

En Morera i Galicia, un merlot.

En Ferrer i Vidal, una rata.

L'Alomar, un mussol (molt savi).

L'Albafull, una carbaça.

En Brossa, un lleó.

En Samblancat, un llop.

En Layret, un kangur.

En Queraltó, un esquirol (vinga anar i tornar).

I els altres candidats, uns són cucs, i els altres pastanagues.

—Com és que no treuen fulles aquests arbres?

—Per falta de cuidado. Els lo que'ls passa als lerrouxistes, que ara tampoc treuran brotada, per soques!...

Les dues alemanyes

Això va passar a París, allà, pels primers d'agost de 1914, al començament de la guerra.

Una senyora francesa, que s'havia casat feia poc amb un alemany, va presentar-se demanant protecció a un alt funcionari.

—Sóc francesa!—exclamava, plorant.

—El meu pare i els meus germans van a defensar la patria, i perquè estic casada amb un alemany, volen enviar-me a un camp de concentració tractant-me com enemiga. Això no és just.

—Senyora, ho sento molt, però no hi ha més remei. Des del moment que

és l'esposa d'un boche, la llei la consi dera com alemanya. Mentres no demani el divorci, haurà d'esperar en el camp de concentració.

La casadeta, indignada, furiosa, va despedir-se de l'alt funcionari.

L'endemà s'hi presentà de nou amb una amiga.

—Tinc el gust de presentar-li la senyora X.

—Celebro moltíssim. En què puc servir-la?

—*Ich verstehe nicht...*—respongué l'amiga—*Kæenensie nicht deutsche sprechen...*

L'alt funcionari obrí uns ulls com unes taronges.

Aleshores la senyora del dia abans no's pogué contenir més i encarant-se amb el senyor, li digué:

—Ho veu? Aquesta senyora és francesa, tant francesa com jo, però és de la frontera i no sab ni una paraula de francès. Per l'idioma, per les costums, pel sentiment, per naturalesa, per tot, és alemanya, però com que ha nascut a la banda de cap aquí i s'ha casat amb un francès... naturalment, ella és lliure de fer lo que li dongui la gana. Està bé això?... Són justes aquestes lleis?... Doncs quedi's amb la boche; ja li regalo.

El funcionari restà atontat; com veient visions.

ESCLATS DE PRIMAVERA

Ben segur que hi ha molts ciutadans, a Barcelona, que encara no s'han adonat que'ls plàtans de les Rambles han començat ja a «desbotonar-se», enjoiant la perspectiva de llurs severes siluetes i alegrant-nos amb aquell bé-de-Déu de fulles verdes. Menos, encara, s'hauràn adonat de l'ufana que mostren ja els arbres a camp lliure.

Es una cosa, això de l'esclat primaverall a ciutat, que ningú o ben pocs s'hi ficen. Altra reina tenim, que guaitar enlaire i encantar-nos amb les meravelles de la naturalesa, havent-hi tantes coses xiroies arràn d'ulls que'ns criden l'atenció. Ademès, mirant als arbres, ens poden afanar el rellotge, ens pot atropellar un tramvia, podem topar amb una protuberància de l'empedrat o ens pot escapar la visió d'una dona guapa que passa pel costat nostre, una oreneta també primaverall, passatgera, de les que «ay! quizás no volverán», i tot això són coses molt més transcendents pel ciutadà que no l'esclat de verdor que puguin oferir-nos els patriarques plàtans de les nostres Rambles. Verdura per verdura, ens estimem més la que descarreguen, als matins, davant de la Boqueria; verdor per verdor, preferim la que'ns mostren, igualment en ses fulles, els kioscs de vendre diaris.

Doncs, sí, enguany l'esclat ja ha tingut lloc, i d'un dia a l'altre havem vist tots els arbres ciutadans vestits de fulles.

I la sortida d'aqueixes fulles ha coincidit, precisament, amb la sortida d'unes altres: les fulles electorals. Fulles pels arbres, fulles per les parets; candidatures al vent, proclames de tots colors enganxades per les cantonades; un gasto de pastetes com no s'havia vist de molts anys ençà; un entusiasme en la lluita, una bullida de sangs—qui sab si també obra de la primavera—com no's recorda des de'ls famosos temps de Solidaritat.

Unes i altres fulles han sortit sobtadament i amb es-

plendor, valentes, mostrant un excés de vida que'ns fa por que arribi a malograr-se.

Fulles! Fulles!... Vinguen fulles!... Déu vulgui que'l fruit correspongui a tanta ufana!... Que, al menos, si dels arbres de la Rambla no'n surten plàtans mengívols, de les urnes no'n surtin diputats menjadors.

XARAU

La llegenda de Josep ha desaparegut del cartell del vaudeville, sense que ningú, al menys ostensiblement, se n'hagi dolgut. Doncs, jo sí, i força. Precisament representava aquesta llegenda, en l'escenari de les alegres vulgaritats sense solta, un intent de renovació, un depurament d'art, un primer pas vers una regeneració. En una paraula: era tenir un públic i començar a volguer educar-lo.

*Pot-ser, tot plegat, una mica massa tard. I inconscientment, amb l'ingenuïtat d'una menor impúdica, la Jordi amb sa indiferència asexual per la llicència pornogràfica, havia creat un públic. L'instrument existia; el camp esperava les llevors. ¿Perquè aquestes han trigat tant, quan ja les herbes verinoses mal preparaven les collites? Aquest és l'únic error de l'Alexandre Soler. No haver-se adonat a temps de que hi havia un públic a qui conduir. Quan l'hi ha servit *La llegenda de Josep*, ja estava aquest públic tant malejat, tant corromput, era de tant baixa i petita i minça condició sa major preferència, que'l plat exquisit no podia plaure a son paladar que sols desitja la pebre picanta dels plats grollers servits amb l'hermètica indiferència, pàl·lida i freda de la Jordi, Salomé del vaudeville que porta sobre la safata d'argent, el cap d'en Joann sense donar-li altra importància que la d'un caprici de adolescent frèvola.*

*Aixís, doncs, si existia un públic, no era certament—i hem de lamentar-ho—el que s'esqueia propici per l'intent—per altra part, nobilíssim—de *La llegenda de Josep*. ¿Cal confessar que aqueix públic no existeix tal volta a Barcelona?*

*D'altra banda en Vilaregut, afortunat adaptador de l'obra de l'Hermant, adonant-se, amb sa perícia teatral, del salt que s'obligava a fer a l'espectador vodevillista, volgué fer-lo, sens dubte, més suau i alleugerir el llenguatge enfarfegant-lo—no és paradoxal—amb la groixudaria de gracies un xic pitarresques. No valgué això per a lo que el traductor desitjava i creà, en canvi, una mena de divorci entre el caràcter misteriós i ric de la presentació i el llenguatge que forçosament havia de retreure a l'altre públic que, una mica més exquisit no ha passat, no obstant, de les olivetes sense pinyol. De aquesta manera, és fàcil compendre que *La llegenda de Josep*, en mans d'una empresa que no ha sigut valenta, hagi desaparegut ràpidament del cartell sense que'l públic se n'hagi dolgut massa, tenint pot-ser una mica o un bon troç d'actualitat an aquestes consideracions.*

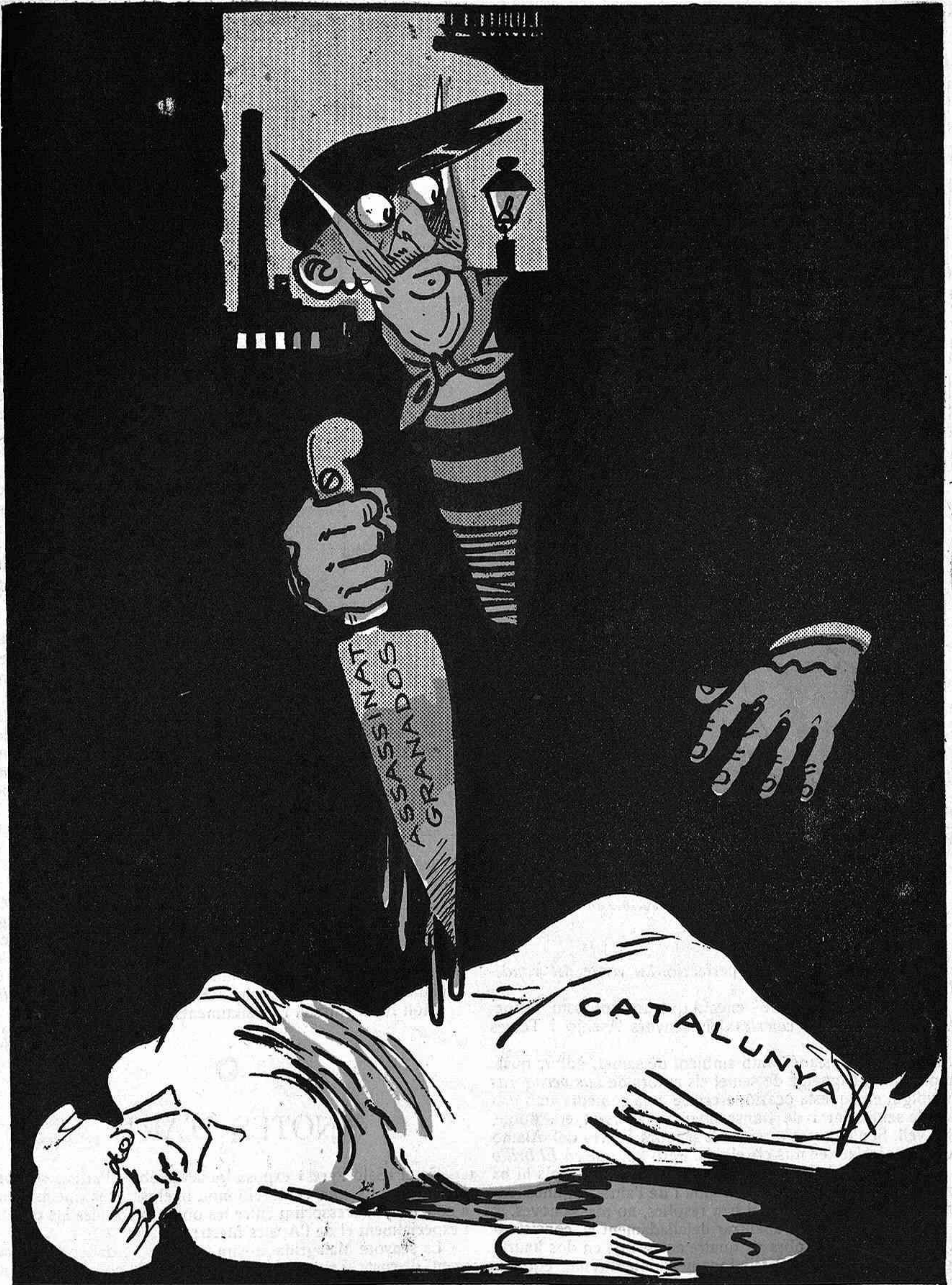
*No obstant, *La llegenda de Josep*—indiscutible acert artístic d'en Soler—era un bell espectacle, era una primera pedra d'un teatre que encara no existeix a Catalunya i que, al pas que anem, trigarà molt a existir.*

De la riquesa plàstica, que amb la bona combinació de robes i colors, de dances i musiques ens serví l'Alexandre Soler no és ja hora de parlar-ne, però sempre ho serà de proclamar el bon gust i l'alta bellesa.

I res més... ja que per la veleitat sobirana del públic parlem d'una obra morta.

*En el mateix teatre s'estrenà *La verge del vaudeville*, encertada i curosa traducció de l'Amichatis de la que res hi ha que dir si no és que per a ell, capaç de més nobles, més difícils, més altes empreses, aquesta era d'una odiosa facilitat.*

LA IMPUNITAT

—Aquests rai, que ja no s'indignen ni protesten de res!

—Si guanyen els nostres, he pensat dedicar aquest ram a Sant Oriol.
—I si perden?
—Si perden li deixaré un reneo.

Aixís la ha duta a terme amb perfecció. *La verge del vaudeville* obtingué un èxit.

Aixís mateix l'obtingué—encara que no tant com s'esperava—*El brillo de los caireles* dels senyors Asenjo i Torres del Alamo, a Romea.

Amb tipus de sainet, amb ambient de sainet, àdhuc quasi sempre amb llenguatge de sainet els autors de *Las pecadoras* han volgut en aquesta ocasió escriure una comedia amb una mica de sentiment i de transcendència. L'intent era noble, bell i vell. Si n'haguessin reixit els senyors Torres del Alamo i Asenjo mereixerien tots els elogis. Però ¡ai! que en *El brillo de los caireles* ni hi ha sentiment ni transcendència. Sols hi ha cursileria i ensopiment, d'una banda i de l'altra, algunes encertades escenes de sainet, si ben resoltes, no massa noves.

No m'entretindrè en analitzar detalladament la consistència fràgil d'aquesta obra en quatre actes, que en dos hauria tingut sa cabal mesura. Pateix fonamentalment d'una equivocació inicial que pesa damunt d'ella ofegant tots els acerts. La dona del torero és de cartró i com que ella centra tot lo que els autors imaginaren com a conflicte sentimental de l'obra, aquesta resulta buida de tota emoció i desproveïda de tota

eficàcia. ¿Com, de quina acomodaticia manera passen els autors per alt, quasi d'esquillentes que després de ses relacions amoroses, el dia de la boda, el torero que ha guanyat el cor d'una dona que estima en ell al torero li faci casualment ofrena de la coleta?

En fi: com aquesta, senyalaríem en *El brillo de los caireles* tantes relisques que sa enumeració seria més llarga que la comedia i això que aquesta té quatre actes que no s'acaben mai.

Hi ha en l'obra algunes figures episdiques, sainetesques ben dibuixades, però no passo per aquell *Vitola*, completament de cartró també, encara que amb pretensions; diguemne, doncs, de cartró-pedra.

La companyia Plana-Llano interpretà curiosament la comedia. L'Antonia Plana i en Llano donaren tota la flexibilitat possible—i àdhuc una mica més—a sos papers. En Navarro, que lluitava amb dificultats massa grans per a ell, ne sortí bastant airós i en González estigué perfecte. Els demés, molt discrets.

Segueixen succeint-se a «Novedades» les estrenes de drames policiacs amb una rapidesa cinematogràfica. No les registrarem totes. Quasi totes pot dir-se que són igual. I un jorn, si estem d'humor, farem la dissecció d'un argument per a que serveixi per sempre més de pauta al llegidor. Es a dir una mena de guia de l'espectador de drames policiacs.

Es d'elogiar la serietat i propietat amb que en Caralt presenta les obres. El públic no li regateja l'èxit.

I amb això, i fent constar que la Carmen Flores—«la más chulona de nuestras cupletistas», com s'ha deixat anunciar, no sabem si amb orgull o amb modestia—ha fet les delícies del «Soriano» i que a l'«Apolo» el simpàtic Rojas ha reprisat *Fantasmas*, ho deixarem fins a la setmana entrant.

FARFARELLO

Al «Centre Autonomista de Dependents» s'hi donà, el passat diumenge, una representació de la celebrada comedia d'en Pous i Pagès, *L'endemà de bodes*, finalitzant la funció amb la segona representació de l'aplaudida marina de l'Apeles Mestres, *La barca dels afligits*. Molt bona entrada i aplaudiments a dojo.

NOTES D'ART

En el «Saló Parés» exposa les seves obres l'artista senyora Malagrida. És una col·lecció molt interessant la que'ns dona a conèixer, sobressortint entre les obres exposades els retrats, i especialment el de l'Apeles Mestres.

La senyora Malagrida mostra tenir un verdader temperament d'artista, sab col·locar molt bé els colors, i té una pinzellada ferma i agradable.

El senyor Cardunets ha exposat també les seves obres. Aquest artista segueix fent sa via amb tota seguretat dintre'l genre en que s'ha especialitzat.

ELS DEPORTS

Diumenge tinguerem un fort disgust. Aquest disgust estem segurs que el tingueren, amb nosaltres, tots els bons aficionats al foot-ball de la nostra ciutat.

El nostre Club campió, el *F. C. Barcelona*, anà a Madrid, a disputar-se amb el *Madrid F. C.* les semi-finals del Campionat d'Espanya.

Un retràs de l'express impedií que arribessin a temps dos dels jugadors catalans: en Massana, gran, i en Viñals. El temps estava malament i el camp indecorós per a jugar-hi.

L'equip barceloní se presentà amb dos suplents, no obstant, tota la primera part, dominà a son contrari i .li feu un *goal*.

Però referèe i públic madrilenys estaven dicitos a reventar als nostres jugadors i a la segona part, vinga *penaltys* i *off-sides* que donaren la victoria als d'allà dalt per 4 a 1. En fi una injusticia com una casa.

Aquests senyors d'aquí que quan vé un equip foraster no's cansen de demanar cultura al públic nostre (el més culte d'Espanya) que volen que se'ls tracti amb cortesia (cosa natural) i que fins s'ajupirien als seus peus per a demanàrlos-hi perdó d'alguna ignocenta batzegada, haurien de meditar solament un rato sobre la conducta del públic madrileny amb els catalans, i comparar-la amb la del nostre amb ells.

EL PLANY DE LA CLERIGALLA

—Si surten aquests dimonis de la Reivindicació pobres, pobres de nosaltres, se'ns ha acabat el turrò.

I, haurien de recapacitar també aquests jutges com el senyor Aguirreche, favorables als equips forasters fins a l'extrem ridícol de no castigar-los per les faltes més greus. Vegi, vegi, la conducta del jutge madrileny!

Ja sé'l que se'm dirà: és que'ls catalans hem de donar l'exemple. Perfectament, si fossim correspostos; però no s'ha donat mai el cas de cap equip català que a Castella i a Basconia fos rebut pel públic amb la cultura que el nostre els reb an ells. I com que no s'ha donat aquest cas, no podem tolerar que se'ns prengui el pèl per més temps. I sobre tot, no podem tolerar que quatre senyors d'aquí, periodistes o no periodistes, s'omplin la boca amb allò del *archivo* de la cortesia i altres romanços que deurien anar a predicar a Madrid i a Bilbao que és allà on ho necessiten.

Sortosament el primer equip del *F. C. Barcelona* no és dels que's desanimen per una contrarietat més o menys, i avui divendres tornarà a haver-se-les amb el *Madrid F. C.* en la mateixa vila de l'ós per a desfer l'empat, i per a evitar més parcialitats dels jutges madrilenys més *favorables*, millor dit, massa *favorables*, als seus paisans (al revés dels d'aquí), ha demanat, i li ha sigut concedit, que judiqui el partit un *referee* vascongat.

Esperem, doncs, serenament, el resultat d'avui, i confiem en que els nostres jugadors sabran deixar ben sentat el pabelló de la Catalunya foot-ballística.

Lo que va consolar-nos de la decepció foot-ballera, fou la botadura a l'aigua del nou iol *Salou* del Club de Mar del Centre de Dependents, efectuada diumenge al matí i que resultà una festa sumament simpàtica.

En Prat de la Riba, padrí de la nova embarcació, com de costum, tingué por del temps i no sortí de casa, però hi envià al senyor Bastardas de padrí *delegat* i el nou iol a quatre remos (molt maco, fi de línies i que corre com un desesperat) fou llençat a l'aigua amb el cerimonial de costum.

El nom de *Salou* sorprendrà a molts, però ens explicaren que li havia posat en Prat de la Riba perque en la magnífica platja *tarraconense* fou on embarcà la primera expedició de catalans que el rei en Jaume I envià a Mallorca contra'ls moros.

Queda doncs explicat. Ara preguem als periodistes més o menys deportius que no confonguin el nom i me l'anomenin el *Salau* perque aleshores semblarà allò el nom d'algún *baranda* dels barris baixos, i el Centre Autonomista de Dependents de, etc., etc., n'hauria de protestar.

Per altra banda el R. C. Marítim està preparant les seves regates anyals de la segona Pasqua i diumenge acabà les eliminatòries d'equips per a pèndre-hi part en nom seu, quedant primer l'equip del *sastret* Santamaria que ja l'any passat (més o menys reformat) fou campió.

I res més...

Dic res més, també hi hagué uns partidets de foot-ball al *Espanya* i al *Barcelona* però foren poca coseta.

Amb això, prou per avui.

HIP

Gotes d'abril

Pel camí del abril
ha passat una rauxa,
una rauxa de març
per la lluna cridada.

Era a punta de jorn
que unes bromes irades
embrutaven el cel
d'estrabòtiques taques,
i era el trò escandalós
pregoner de disbauxa,
despertant els infants
dels seus somnis d'arcàngel,
avisant caragols
sembradors d'or i plata.

Unes gotes de glaç
mal rodones, estranyes,
perseguides pel vent
la rosada esborraren
que'l cor dolç de la nit
tributà en el fullatge.

Al ser l'hora del Sol
vegé molles les plantes,
vergonyants no poguent
dar-li perles daurades,
que la rauxa robà
de les seves mans balbes.

J. COSTA I POMÉS

Angel de Déu!

Però quin empenyo té el nostre fracassat Governador en lligar mosques per la cua!

Ara, parlant d'eleccions, ha dit que per Catalunya i principalment per Barcelona voldria que sortissin diputats homes que fossin estimats i ben vistos del reste d'Espanya.

No's faci il·lusions, infeliç!

Quins han de presentar-se com amics d'*allende el Ebro*,... Els regionalistes?... Els nostres de Reivindicació?... En tot cas els d'en Lerroux, que són els més castellans i els més ministerials.

Actualment corre per Barcelona el celebrat atleta boxejador Johnson.

Quina llàstima que no hi hagi atinat el popular negre!

Ara podia fer-se home, a Catalunya, presentant-se per candidat en qualsevol districte.

Veritat és que amb ell únicament hi podrien competir els nostres candidats, els de Reivindicació, que són els més forts,

L'altra tarda varen conferenciar l'Alcalde i en Comillas. Dos marquesos, l'un davant de l'altre, ja'ls estem veient. Devia semblar un ball de corones, el seu diàleg trascendental:

—Som els amos!—devia dir en Comillas.

—Es veritat.

—Vostè és l'amo de la ciutat.

—Sí; i vostè l'amo dels *calés*.

I a tot això en Polo i l'Ulled devien badaaar!...

Advertencia als forasters:

Al entrar a la Plaça de Catalunya, en el lloc més visible, hi ha un pal anunciant una Exposició del Círcol Artístic.

No vagin pas a veure-la; els ho aconsellem.

I no és que sigui dolenta, no. Es que el pal en qüestió ja no té objecte i hauria d'ésser fòra, puig la tal exposició fa tres mesos que està tancada.

Sinó que a Barcelona som aixís: *frescachibills i guasoncibilis!*

Ultima hora:

Del desgraciat mestre Granados i de la seva esposa encara no se'n sab res.

Ah, i de la justa protesta i de l'indignació que'l nostre poble hauria d'haver ja exterioritzat a hores d'ara, tampoc se'n sab res.

Finalment, la Comissió de Reforma ha dictaminat en contra de la continuació dels túnels de la Gran Via Laietana. I doncs els mil·lions gastats?

De què serviran, ara, aquells túnels?

POSICIÓ FERMA

— El triomf és nostre, perquè dessoria de nosaltres tot un poble està disposat a aconseguir-lo.

EL DRET AL SUFRAGI

—Com!... Vosté vé amb la pretenció de votar per comptes del seu marit?

—Oh, ja veurà... com que jo me li poso les calces...

Poden regalar-los an en Suárez Inclán, que'ls faci servir de presó preventiva pels obrers.

A la Model ja no hi deuen cabre!

Si això és guerra!...

El gran Pic ha obert una esplèndida botiga d'aparells elèctrics i cinematogràfics, a la Plaça de Catalunya.

Un modest botiguer, antic correligionari seu, que s'associà al tancament de protesta per lo del Gas, ho deia:

—Aquest home, sempre va contra la corrent. Teniu, ara que tots tanquem, ara an ell li dona per obrir!

Ahir, dijous, degué celebrar-se la ja tradicional Festa de l'Arbre.

Segons estava anunciat, degué tenir lloc al cim del Tibidabo.

Un escolaret ho comentava amb aquesta cantarella:

—A fer la Festa del Arbre
cada cop hi anem més lluny.
On hauríem d'anà a fer-la
és als boscos de Verdún.

Segons informes del *Pla de Palacio*, la nostra primera autoritat civil pateix de aguda afonia.

Doncs, miri, per segons qui, es una aventatja això d'estar afònic.

Sobre tot pels Governadors imprudents que xerren més del regular.

Els s'estalvien de dir moltes gedeonades, i estalvien d'escoltar-les an els altres.

De tots modos, ens alegraríem que s'aliviés.

Res menys que 192 composicions poètiques ha rebut, enguany, el Jurat dels «Jocs Florals».

Cent norantadues composicions que, pels títols i lemes que porten, es veu que tot són lais llastimosos, exclamacions seràfiques i perfumats lirismes.

Cants virils, estrofes redemptores, ni una, o sinó ja m'ho sabrà dir el primer diumenge de maig.

Ploreu, ploreu, muses oblidades, que'ls trovadors se us han tornat femelles.

Llegeixin i somriuguin:

«Pròximament és donaràn, en el Palau de la Música Catalana una serie de projeccions de la famosa pel·lícula...».

¿Oi que ni el Palau podria arribar més avall ni el cine més amunt?

Doncs tot va aixís a Catalunya; i tot-hom pacient i sense protestar.

Donant compte d'unes baralles que ocorregueren al presiri de Sant Miquel, a Valencia, *La Vanguardia* acaba un telegrama bastant pintoresc amb aquestes paraules:

«Todos condenan el homicidio.»

¿Vol dir? Lo que és els *reclusos* ne devien estar ben persuadits.

En la secció de «Sucesos» d'un diari del dimarts:

«Un joven de diez y siete años robó ayer un billete de cincuenta pesetas a una señora.

Al ser detenido, el ratero se comió el billete. Inmediatamente fué llevado al Juzgado.»

Es clar. I allí li devien fer pendre una purga. La senyora devia parar el porta-monedes... i ja està.

De resultes d'una caiguda, una senyora molt maca es fa un gran blau en una cuixa.

Com que li doloreix molt, es determina a visitar al doctor i li ensenya el cop.

—¿Vol dir que se'm veurà sempre més aquest blau?—li pregunta alarmada.

El metge somrient:

—Oh, se li veurà... se li veurà... Això, més que de mi, depèn de vostè, senyora.

Entre vells amics:

—Ja ho sabs que m'he separat de la dona?

—Ah, sí?... I per què?

—Perquè tot sovint m'espolçava l'abric amb els espolçadors.

—Per això?

—Sí, però... no sé si ho sabs que sempre esperava fer-ho quan jo era dins de l'abric.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

ACABAN DE PUBLICARSE

MIGUEL DE CERVANTES

LA GALATEA

Un tomo en tela Pesetas 2'50

DOCTOR ARIAS

EL CHIQUITO ES GRANDE

Un tomo en 8.º Pesetas 2

VARGAS VILA

LA MUERTE DEL CONDOR

Un tomo en 8.º Pesetas 2

LA VOZ DE LAS HORAS

Un tomo en 8.º Pesetas 2

CLÉPSIDRA ROJA

Un tomo Pesetas 3

El libro de las adivinanzas

o sea

LA BUENAVENTURA

Un tomo en 8.º Pesetas 2'50

ACABA DE SORTIR

JOAN MOLAS VALVERDE

SONATES

OBRES POÉTIQUES

Prefaci per Apeles Mestres

Un tom en 8.º 3 Pessetes

EDICIÓ DE PROPAGANDA DE LA

BIBLIA

Un tom magnificament relligat de 1.900 planes 3 Ptes.

NUEVA BIBLIOTECA HISTORICA

LORD WINCHESTER HISTORIA DE ALEMANIA

Un tomo en 8.º PESETAS 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL BON LERROUXISTA

—Reivindicacions en aquesta hora?...